

‘We zijn als waterschap voor boeren niets minder gaan doen’

Paul van Erkelens | Dijkgraaf neemt na zestien jaar afscheid van Wetterskip Fryslân

IDA HYLKEMA

Paul van Erkelens neemt afscheid als dijkgraaf van Wetterskip Fryslân. Hij werd dijkgraaf in 2004, na de fusie met de vijf boezemwaterschappen waarbij er één provinciaal waterschap werd gevormd. ‘Wetterskip Fryslân had na de fusie geen goede naam. Ik ben er trots op dat we nu als goed draaiend te boek staan.’

INTERVIEW

Het interview vindt plaats op maandagochtend 2 december. ‘s Avonds worden er honderden trekkers verwacht. Het boerenprotest richt zich tegen de voorgenomen tariefsverhoging van ruim 15 procent voor de sector ongebouwd. Er zijn vaker protesten geweest, maar in deze vorm heeft Van Erkelens het in zijn carrière nog niet meegemaakt. De spanning is voelbaar.

Een hectisch einde van uw loopbaan.

‘Het is in ieder geval een bijzonder hoogtepunt van de zestien jaar dat ik hier dijkgraaf was. Ik heb wel begrip voor de onrust onder de boeren, maar het dagelijks bestuur heeft bewust gekozen voor deze variant. Het tarief is jarenlang vrijwel gelijk gebleven door iedere keer weer een greep uit de reserves te doen. Dat is niet langer verantwoord. De tariefstijging is nu groot, maar volgend jaar weer gewoon de inflatiecorrectie. We nemen in één keer de hobbels. Dat moeten we uit zien te leggen in de commissievergadering.’

Het waterschap werd altijd gezien als boerenbolwerk. Is Wetterskip Fryslân de binding met de boeren kwijt?

‘Wetterskip Fryslân heeft donders goed in de gaten wie in deze agrarische provincie de belangrijkste doelgroep is. We zijn voor de boeren niets minder gaan doen, terwijl ze relatief minder betalen dan twintig jaar geleden. Dat komt omdat er meer geld gaat zitten in stedelijk waterbeheer en natuur. Er wordt vaak vergeten dat ingezetenen en gebouwd het meeste betalen. De onrust is overigens wel een signaal dat het huidige belastingsysteem met kostentoedeling naar zijn einde loopt.’

‘De onrust is een signaal dat het huidige belastingsysteem naar zijn einde loopt’

‘Boeren hebben ook alle mogelijkheden om via politieke partijen hun stem te laten horen. Dat gebeurt ook; veel bestuursleden hebben een agrarische achtergrond. De boeren hadden zelfs een eigen partij, maar die is bij de

Dijkgraaf Paul van Erkelens gaat per 1 januari met pensioen.

Foto; Daniel Hartog

vorige verkiezingen opgeheven.’

Het waterschap als instituut heeft ook meerdere keren ter discussie gestaan. Wordt die met dit protest ook weer actueel?

‘De discussie over opheffing van waterschappen is de afgelopen jaren gelukkig verstomd. In Den Haag weten ze ook dat de waterschappen hun werk goed doen en dat hun kennis hard nodig is met de uitdagingen op het gebied van klimaatveranderingen die op ons afkomen. De organisatie en financiering van het waterbeheer is uniek en zorgt ervoor dat Nederland tot de veiligste landen van de wereld hoort. Maar feit is wel dat het waterbeheer duurder wordt en in de toekomst alleen maar meer gaat kosten.’

De veenweidediscussie is daar een goed voorbeeld van?

‘De veenweidediscussie is een lastig dossier. Waar we jaren geleden begonnen met een oplossing te zoeken voor de bodemdaling, is de opgave nu veel breder. Je hebt nu ook

te maken met CO₂, stikstof, biodiversiteit. Ik vind dat je de discussie integraal moet voeren en al deze facetten moet meenemen. Dat lijkt ingewikkelder, maar misschien wordt het juist gemakkelijker doordat je geldstromen kunt koppelen.

‘Alleen naar de bodemdaling blijven kijken, is te simpel. Het zou ook te gek zijn als je voorbijgaat aan de mogelijkheden die er zijn om bijvoorbeeld CO₂ op te slaan. Probeer het integraal te bekijken.’

Klimaatverandering stokpaardje voor scheidend dijkgraaf

Paul van Erkelens (66) begon zijn bestuurlijke carrière als raadslid en wethouder in Hengelo en burgemeester van Winterswijk.

Van 1993 tot 2004 was hij watergraaf van het waterschap Regge & Dinkel. In 2004 werd hij dijkgraaf van Wetterskip Fryslân, dat veiligheid, schoon water en voldoende water in Friesland en een deel van het Groninger Westerkwartier als kerntaken heeft.

In 2020 is hiervoor ruim 100 miljoen euro voor watersysteembeheer en bijna 53 miljoen euro voor

Waarom is het zo lastig om een goede oplossing voor de veenweide te vinden?

‘Vernatting is voor het behoud van het veen en beperking van CO₂-uitstoot een prima middel, maar moeilijk uitvoerbaar. Het is namelijk technisch nog een hele klus om een perceel te vernattingen.’

‘Vergeleken bij Noord-Holland en andere veenweidegebieden zijn de percelen in de provincie Friesland veel groter. Dat maakt onderwaterdrainage ook lastiger. Je hebt eigenlijk een grote landinrichting nodig om voldoende water in het gebied te krijgen en daarna kleinschalig maatwerk om de percelen te kunnen vernattingen.’

‘Boer heeft ook een eigen verantwoordelijkheid, je kunt niet alle risico’s afschuiven’

Verzilting is een ander agrarisch dossier. Hoe kijkt u daar tegenaan?

‘In 2004 ging de discussie in het noordelijk kleigebied nog over peilverlaging die nodig zou zijn vanwege bodemdaling door gaswinning. De verziltingsdiscussie heeft hier voor een ommekeer gezorgd. Verzilting wordt nu nog vooral bestreden met doorspoeling, maar het gaat steeds meer de kant op van het vasthouden van water en vergroten van de zoetwaterbel.’

‘Boeren zijn al met verschillende projecten bezig om zoveel mogelijk water in die zoetwaterbel te krijgen. Niet alleen in het verziltingsgebied, maar ook op de hogere zandgronden. Dat vind ik het mooie van de boerenstand: je ziet een transitie plaatsvinden van kwantiteit naar kwaliteit.’

Kijken het waterschap en de agrarische sector genoeg vooruit? Bijvoorbeeld naar de gevolgen van klimaatverandering?

‘Mensen hebben nog niet half in de gaten in wat voor transitie we staan als je het hebt over klimaatverandering. Je hebt het over de kinderen van jouw kinderen en wij hebben de plicht na te denken over die generaties. Wij moeten ervoor zorgen dat we nu geen dingen doen waar we later spijt van krijgen. En dan heb je het ook over de inrichting van het landschap. Met de verhoging van de zeespiegel kunnen we op den duur niet meer met een enkelvoudige dijk toe. Je zult tijdig een dijklandschap moeten maken. Waar je ook nog kunt boeren, maar waar je misschien niet overal aardappelen kunt verbouwen. Boeren hebben ook een eigen verantwoordelijkheid en moeten nadenken welke risico’s ze lopen. Je kunt niet alle risico’s afschuiven op de overheid.’

waterzuivering nodig. Om dat mogelijk te maken, is een tariefsverhoging van gemiddeld 13 procent nodig.

‘Stokpaardje’ van de dijkgraaf is klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor het landschap. Na zijn pensionering keert Van Erkelens terug naar zijn geboortestreek Twente.

Van Erkelens wordt als dijkgraaf opgevolgd door Luzette Kroon, nu nog burgemeester van de gemeente Waterland.